

Arbeidsdepartementet
postmottak@ad.dep.no

Ved: Roar Bergan

Deres ref: 13/1936

Vår ref: 13/5535

Vår dato: 22.8.2013

Tilpasning av uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til ny uføretrygd i folketrygdloven

Vi viser til departementets brev av 21.6.2013.

Generell kommentar

Uførepensjon fra tjenstepensjonsordningene skal beregnes ulikt avhengig av om bruker mottar en ytelse fra folketrygden (NAV) og hvilken. Personer som ikke mottar uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger fra folketrygden får egne beregningsregler. Kun personer som mottar uføretrygd får rett til fribeløp (0,4 G) ved inntektsavkorting.

Tjenstepensjonsordningene vil derfor være avhengig av å motta informasjon fra NAV om det enkelte medlems ytelser i folketrygden (innvilgelser/avslag/opphør).

Dette betyr at det fortsatt er et tjenstlig behov for informasjonsutveksling mellom NAV og tjenstepensjonsordningene i forbindelse med uføre, tillegg til opprettholdelse av bruttoprinsippet for særaldersgrenser, se kommentar til kapittel 6.4 nedenfor. Det må derfor sikres at lovhjemler for både elektronisk og manuell oversendelse av slik informasjon videreføres.

Felles sykdomsbegrep, nedre uføregrad, attføringsstøtte

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter overgang til felles sykdomsbegrep for tjenstepensjonsordningene og folketrygden. Det samme gjelder innføring av nedre grense for uføregrad samt avviklingen av uførepensjon som attføringsstøtte.

ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET

Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Akersgaten 64-68 // 0180 Oslo
Tel: 21070000 // Faks: 21070001

www.nav.no //

Merknader til de enkelte punkter i høringsnotatet:

2.3 Skatt på uførepensjon

Alle spesialreglene på dagens uførepensjon forsvinner siden ny uføretrygd fra tjenstepensjonsordningene også blir skattlagt som lønn. Det betyr at all problematikk knyttet til uføregrad, særfradrag etc. fjernes. Det forenkler både system og manuelle rutiner for NAV og for samarbeidende instanser.

3.1 Ny uføretrygd fra tjenstepensjonsordningene blir en nettoordning og skal beregnes likt uavhengig av om bruker har AAP eller uføretrygd fra folketrygden.

Administrativt vil en nettordning være adskillig enklere å håndtere enn en bruttoordning. Forslaget støttes.

Kapittel 3.8: Teknisk tilpasning av barnetillegget

Det gjennomføres en teknisk tilpasning av barnetillegget i den nye uførepensjonen ved at dette utmåles som 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget per barn justert for tjenestetid og uføregrad. Samlet barnetillegg kan likevel ikke utgjøre mer enn 24 prosent av dette. Jf. lovutkastet skal barnetillegg reduseres «i samme forhold som pensjonen er redusert» ved inntektsavkorting.

Når utgangspunktet er at en ønsker å redusere nivået på barnetillegget sett i forhold til pensjonsgrunnlaget er vi enig i at barnetillegget i størst mulig grad kommer personer med lavt pensjonsgrunnlag til gode.

Det er imidlertid uklart hvordan reduksjonen i forhold til samtidig inntekt skal foregå, og med hvilken inntekt. Vi forutsetter at den samme inntekten som ordningene benytter i inntektsavkorting av uførepensjonen også brukes til reduksjon av barnetillegget.

Kapittel 4: Forsikringsordning

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om uføreordningen i offentlig tjenstepensjon bør utformes som en ren forsikringsordning. Dette innebærer å fjerne avkorting av uførepensjonen på grunn av manglende tjenestetid og samtidig fjerne retten til oppsatt uførepensjon til personer som trer ut av ordningen. Den enkelte vil dermed ha full uføredekning så lenge man er medlem i ordningen, mens personer som er meldt ut ikke lenger vil ha noen rettigheter i den offentlige ordningen dersom de blir uføre. En slik endring vil kunne medføre til dels komplekse og lange overgangsregler med potensielle terskeeffekter.

Det er foreløpig uklart om innføringen av forsikringsbaserte prinsipper i seg selv vil kunne gi noen administrative/systemmessige konsekvenser for NAV. For NAV er det sentrale om det finnes en rettighet eller ikke, som styres av ordningenes innmelding i TP-registeret, og om det finnes en løpende ytelse eller ikke. Imidlertid kan eventuelle overgangsregler gi en del ekstra utfordringer i overgangsperiodene.

Vi støtter departementet i at dette vil kreve en gjennomgang av hele uføreområdet, både i offentlig og privat sektor. Vi kan vanskelig se at det er tidsmessig rom for dette frem mot 1.1.2015.

Kapittel 6: Alder for overgang til alderspensjon

Overgang fra uføre til alder skal alltid skje ved 67 år, også for personer med aldersgrense på 70 år. Dette forenkler NAVs arbeid da vi unngår særregler for uførepensjonister i aldersgruppen 67-70 år. I dag skal uførepensjon til denne aldersgruppen skattlegges som alderspensjon og ikke som uførepensjon. Videre vil uførepensjonen ikke lenger samordnes med skjermingstillegg, noe som i dag skjer mellom 67 og 70 år. Dette reduserer kompleksitet i regelverk og systemløsninger for NAV og tjenstepensjonsordningene. Departementets forslag støttes.

Kapittel 6.4: Særaldersgrenser

Særaldersgrensene i alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning opprettholdes. Det innebærer at alderspensjon fra ordningene som tas ut før 67 år skal samordnes med uføretrygd fra folketrygden etter samme prinsipp som i dag. Konkret foreslås det å gjøre dette på samme måte som uførepensjon fra ordningene samordnes med arbeidsavklaringspenger i dag, dvs. at den enkelte får skjermet 0,25 G av folketrygdytelsen fra samordningen, justert for tjenestetid og stillingsandel. De administrative konsekvensene er at NAV og ordningene må opprettholde to parallelle regimer for informasjonsutveksling og samordning – en bruttomodell for særaldersgrenser og en nettomodell for alle andre.

Dette er et nøkkelpunkt i forbindelse med behovet for informasjonsutveksling, og medfører en økt kompleksitet for NAV ved at man får to samtidige samordningsmodeller som skal virke side ved side. Vi ser imidlertid ingen åpenbar løsning som unngår denne problemstillingen. Vi antar at vi kan fortsette å overføre brutto vedtaksgrunnlag som setter tjenstepensjonsordningene i stand til å samordne, dersom det er relevant, i de tilfellene der ordningen har en løpende ytelse for brukeren. Det må i så fall tas hensyn til endringer i regelverk for samordning, jf. kapittel 7.5 i høringsnotatet. Løpende avkortning av uføretrygden vil imidlertid være gjenstand for et etteroppgjør når ligningen for hele kalenderåret er ferdig. Hvordan tjenstepensjonsordningene skal ta hensyn til dette må nok

spesifiseres nærmere i regelverket, og en bør tilstrebe en smidig ordning som ikke unødig skaper tilbakekrevingsaker.

Fortsatt samordning med ny uføretrygd i folketrygden (gjelder også etterlattepensjon fra tjenestepensjonsordningen) gjør at NAV fortsatt må saksbehandle bl.a. refusjonskrav mot ny uføretrygd. Vi tror likevel det er vanskelig å finne gode alternative løsninger på dette.

Kapittel 7.3.4: Uførepensjon til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om personer som fyller de medisinske vilkårene for rett til uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger, men som ikke får disse ytelsene på grunn av krav om forutgående medlemskap i folketrygden, likevel skal få tjenestepensjon. Vi har ingen sterke meninger om dette annet enn at vi forutsetter at det ikke gir administrative/systemmessige konsekvenser for NAV. Generelt er det en fordel å sanere særregler for små grupper. Grupper med svært kort tjenestetid/trygdetid må vel ofte forutsettes å ha alternativ opptjening fra annet hold.

Kapittel 7.4: Øvrige spørsmål - hvilende rett

I tilfeller hvor en person beholder retten til uføretrygd på grunn av bestemmelse om hvilende rett, skal vedkommende også beholde retten til uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen, med vilkår om at det gis melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

Imidlertid vil hvilende rett i ny ordning knyttes direkte mot etteroppgjøret og være et faktum som alltid fastslås i ettertid. NAV vil aldri ha informasjon om hvorvidt brukere har hvilende rett på et gitt tidspunkt. For eksempel vil vi i mars 2016 ikke ha informasjon om brukere har hvilende rett i 2016 – først i etteroppgjøret for 2016 (dvs. høsten 2017) vil det fastslås om brukerne har hatt hvilende rett for året 2016. Brukere vil heller ikke gå inn og ut av status hvilende rett innenfor et kalenderår. Enten har de hvilende rett for hele året eller så har de ikke hvilende rett. Dette er en endring/forenkling fra dagens regler, som en tilpasning til nytt avkortingsregelverk.

NAV har dermed ingen mulighet til å gi melding til tjenestepensjonsordningene om at bruker har påbegynt en hvilende rett før etteroppgjøret er avsluttet i påfølgende kalenderår.

Kapittel 7.5: Behov for endringer i samordningsloven mv. - enke-/enkemannspensjon

Regler for samordning av enke-/enkemannspensjon med ytelser fra folketrygden må justeres, men her vil departementet først komme med regler på et senere tidspunkt. Det er viktig å få avklart disse reglene tidlig, slik at de ikke legger hindringer eller uønskede føringer på det øvrige arbeidet. Vi

forutsetter at disse reglene utformes slik at de ikke får administrative/systemmessige konsekvenser for NAV.

Kapittel 8: Overgangsregler

Detaljert løsning for overgangsregler for uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning knyttet til reforminnføringen i 2015 kommer først i proposisjonen. Det er viktig at disse bestemmelsene kommer tidnok, og at de ikke legger hindringer for den løsningen NAV og ordningene legger til grunn. Overgangsregler som kommer sent må utformes slik at de ikke får store administrative eller systemmessige konsekvenser, ellers vil de ikke være mulige å implementere i tide til reformtidspunktet.

8.4 Personer uten ytelse fra Folketrygden

NAV utbetaler noen slike pensjoner for SPK. Disse får en skatteskjerpelse som ikke nøytraliseres ved økt folketrygd. Departementet foreslår derfor overgangsregler. Det er henvist til Prop 1 LS 2012-13, og finansdepartementet har sendt ut høring om aktuelle overgangsregler ved brev av 25.6.2013, jfr Arbeidsdepartementets brev til oss av 11.7.2013. NAV vil gi separat høringssvar i denne saken, men nevner i denne sammenheng at problemstillingen bør løses skatterettslig, slik forslaget foreligger.

Øvrige spørsmål

Anmodning om en regel tilsvarende folketrygdloven § 22-3 a

Dersom en bidragspliktig mottar barnetillegg som en del av ytelse i henhold til folketrygdloven eller kvalifiseringsstønad i henhold til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, har NAV v/ NAV Innkreving hjemmel i henholdsvis folketrygdloven § 22-3 a og i forskrift om kvalifiseringsstønad og kvalifiseringsprogram § 4, til å kreve barnetillegget direkte utbetalt til oss.

Barnetillegget er gitt til sikring av utgifter knyttet til barn, et utbetalingskrav sikrer nettopp at barnetillegget går til barna og ikke går inn i bidragspliktiges øvrige budsjett. Vi viser her til uttalelsene i Ot.prp. nr 59 (1997-1998) pkt 10.2 «Barnetillegget er fortsatt å betrakte som en ytelse som tar sikte på å gi et tilskudd til den daglige forsørgelsen av barnet og ikke et tilskudd til bedring av stønadmottakers økonomi generelt. Dette understrekes ytterligere av at pengebidraget fra stønadmottaker etter barneloven ikke skal settes lavere enn fullt barnetillegg.»

Et slikt utbetalingskrav er ikke et påleggstrekk, og omfattes ikke av unntaksregelen for beslagsrett i dekningsloven § 2-7. I flere saker hvor bidragspliktige har lav pensjon og en stram økonomi, gir et slikt utbetalingskrav innbetaling av bidrag hvor en ellers ikke kunne krevd betalt etter prinsippet i dekningsloven § 2-7.

Vi kan ikke se at dagens regler i Lov om statens pensjonskasse § 28 jf. § 22 fjerde ledd, eller de øvrige lover om offentlige pensjonsordninger, hjemler et tilsvarende utbetalingskrav for barnetillegget. Dette er heller ikke tatt opp i høringsnotatet. Vi kan ikke se at det er tungtveiende grunner for at det ikke skulle være hjemmel for et slikt utbetalingskrav av barnetillegg i de pensjonsordningene som reguleres av andre lover enn folketrygdloven.

Vi ber på denne bakgrunn om at det vurderes å ta inn en hjemmel tilsvarende folketrygdloven § 22-3 a i Lov om statens pensjonskasse, samt de øvrige særlovene for offentlig pensjonsordninger hvor barnetillegg er en del av pensjonen.

Behov for innsynshjemmel

I forlengelsen av foregående punkt har NAV også behov for en hjemmel for innsyn i hva bidragspliktige/skyldnere i andre saker til innkreving hos NAV, mottar i pensjon fra offentlige pensjonsordninger.

Dersom det blir tatt inn en bestemmelse tilsvarende folketrygdloven § 22-3 a i de enkelte lover om offentlig pensjonsordninger, vil vi ha behov for en hjemmel om innsyn hos de enkelte pensjonsordningene i hva de mottar i barnetillegg, og hvilke barn barnetillegget er gitt for.

Vi kan ikke se at en slik innsynshjemmel er dekket av bidragsinnkrevingsloven § 20 da denne kun gjelder innsyn hos den som er trekkpliktig. Definisjonen av trekkpliktig i denne forbindelse framkommer av bidragsinnkrevingsloven § 3 fjerde ledd som viser til lovens § 11 som regulerer adgangen til ordinære trekkpålegg i lønn/ytelse. Slik innsynsrett er heller ikke dekket av Forskrift om dispensasjon fra taushetsplikten i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 eller lov om statens pensjonskasse.

Vi ber derfor om at departementet vurderer om en slik innsynshjemmel kan tas inn i bestemmelsene om barnetillegg i de enkelte lovene om offentlige pensjonsordninger.

Med vennlig hilsen

Joakim Lystad
arbeids- og velferdsdirektør

Yngvar Åsholt
kunnskapsdirektør